

JURNALUL ZILEI

România s-a calificat la „Cupa Mondială” 1990, după prestația excelentă din meciul cu naționala Danemarcei. La București s-a semnat protocolul comercial cu RDG pentru 1990. La Opera Română a avut loc prima reprezentația a „Normei” lui Vincenzo Bellini.

România, la Copa del Mondo

Scinteia anunța pe prima pagină: „Strălucit și răsunător succes al fotbalului nostru: România - cali-

ficată pentru «Cupa Mondială» 1990”. După ce-a învins echipele Bulgariei și Greciei, echipa națională de fotbal a trecut de reprezentanta Danemarcei, cu scorul de 3-1 (2-1 la pauză), calificându-se pentru campionatul mondial din primăvara anului 1990. Fotbaliștii care și-au trecut în palmares acest succes au fost: Lung - Petrescu, Andone, Iovan, Rotariu - Sabău, Popescu, Hagi, Lupu - Lăcătuș, Balint.

(Continuare în pag. a II-a)

„DEVINE SI UNIUNEA SOVIETICĂ O FILIALĂ A BUDAPESTEI?“, A ÎNTREBAT CEAUȘESCU

În săptămânile dinaintea Congresului al XIV-lea, mai multe organizații ale opoziției din țările socialiste au organizat proteste în fața ambasadelor României, în care-l acuzau pe Nicolae Ceaușescu că guverna ca un tiran și încălca drepturile elementare ale omului. Rapoartele primite de la diplomații români l-au infuriat așa de tare, încât la 16 noiembrie a convocat o ședință a Comitetului Politic Executiv, pentru a dezbate situația. În mintea lui Ceaușescu, nu regimul său era vinovat de proteste, ci „șovinii” unguri, care doreau destabilizarea situației din România și reconfigurarea granițelor. Acești inchiștii „agenți” își făceau de cap până și la Moscova, făcându-l pe Ceaușescu să se întrebe dacă nu cumva Uniunea Sovietică a devenit o filială a Budapestei. Încă o dovadă că, la apusul carierei, secretarul general al PCR nu prea mai pricepea ce se întâmpla în jurul său. (I.T.)

Stenograma ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR din ziua de 16 noiembrie 1989
Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Ședința a început la ora 18:00 și s-a terminat la ora 18:15.

Tov. Nicolae Ceaușescu:
Tovarăși, am convocat această scurtă ședință pentru a lua cunoștință de unele manifestări, în cinstea Congresului, care au avut loc la ambasadă noastră la Moscova, la Budapesta, la Berlin și la Praga, organizate de diferite grupuri mici, după cum se arată, dar care sunt elemente, cum spun cei de la Moscova, declassate. Fără servicii, studenți, speculanți și membri ai unor grupuri extremiste, sub influență occidentală.

Dar ceea ce reiese - că toate de

După retragerea lui János Kádár de la conducerea comuniștilor maghiari, relațiile dintre București și Budapesta au devenit încordate FOTO: Arhivele Naționale

fapt au un numitor comun și un rol activ îl au peste tot cei din emigranții unguri. Peste tot manifestă un caracter antiromânesc și activ, cu

lozinci de revizuire a granițelor; sunt cuprinși în tot felul de Fundații, de Uniuni, de grupuri tot felul de derbedei. Ei se numesc membri ai

Partidului Muncitoresc Socialist Polonez, care până acum nu sunt recunoscuți. În RD Germană „Noul Forum”, la Moscova chiar un grup

din Ungaria a împărțit niște manifeste care cereau ca și în Uniunea Sovietică să se formeze așa-zisul „Partid Radical Socialist”.

Sigur, ceea ce este - cam peste tot - totuși organele de ordine nu au luat măsuri pentru a împiedica aceste manifestări. La Moscova au intervenit să-i împrăștie, la Praga au venit mai devreme și după aceea au intervenit din nou, la Budapesta, că de regulă au încurajat și au sprijinit aceste manifestări. Este evident că toate au un caracter legat de oficiile acestea de spionaj, de agenturile străine și unii apreciază, probabil, că este o strânsă legătură între serviciile sovietice și americani. Ziariștii străini spun că la Moscova ar fi o filială a Partidului Radical Transnațional, cu sediul la Budapesta.

Tov. Ion Stoian:

Așa-numitul partid a avut ultimul congres la Budapesta și își are sediul acolo.

Tov. Nicolae Ceaușescu:
Cei din Ungaria au distribuit și un Statut care să stea la baza constituirii unei filiale în Uniunea Sovietică.

Devine și Uniunea Sovietică o filială a Budapestei?

Sigur, în general, după felul cum au avut loc manifestările în țările unde s-au desfășurat în Uniunea Sovietică, se acționează, ca și în trecut, în „numele noului socialism real”.

Correspondenții străini cunoșteau de aceste manifestări, așa că toți acționează acum în numele așa-zisului „spirit al libertății”, că oamenii au dreptul să manifeste, să-și spună părerea, deși este în contradicție cu normele elementare ale Dreptului internațional și a acordurilor internaționale.

Cred că este necesar - deși unii tovarăși au luat legătura prin ambasadă noastră din țările respective -, nu aici la București, să se protesteze și să se atragă atenția asupra normelor Dreptului internațional și că poartă întreaga răspundere.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

16 NOIEMBRIE

Astăzi se împlinesc doi ani de la evenimentele de afirmare a opiniei populare la Brașov. Lumea țărilor socialiste e zguduită de democratizarea vieții cerută în lanț, țară după țară. Evenimentele uluitoare, aproape de necrezut, ne sunt tănuite în totalitate. Oficial s-a adoptat politica struțului, pe căi oficiale nu răzbate nimic din ce se întâmplă în Ungaria, Polonia, RDG și Bulgaria. Toți românii se informează copios cu toate știrile de la posturile de radio străine în limba română.

Lumea întreagă a fost stupefiată de știrea deschiderii granițelor dintre RDG și RFG și de desființarea de fapt a zidului rușinii de la Berlin. TV bulgară și rusă arată secvențe înduioșătoare ale exodului spre RFG a sute de mii de RDG-iști care și fac cumpărăturile în RFG și se întorc seara sau noaptea acasă. Revederea rudelor, reintâlnirea unui popor forțat timp de 27 de ani de a sta izolat în spatele zidului.

Altă știre uluitoare: demisia lui Todor Jivkov și începerea democratizării vieții politice în Bulgaria vecină.

Altă știre: decernarea unui premiu internațional pentru pace și luptă pentru drepturile omului unei românce luptătoare pentru libertate, profesoara Doina Cornea, din Cluj.

Altă știre: deschiderea posibilității celorlalte de călători liber în toate țările lumii.

Altă știre: mari mișcări populare naționale în Basarabia și Chișinău, despre care Agerpres a transmis știrea pe două mici coloane sub titlul: „Reprezentarea unor manifestații la Chișinău”.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

16 noiembrie (joi)

Soarele a răsărit la 7:13, a apus la 16:48

Luna a răsărit la 19:34, a apus la 11:03

Sărbătoare creștină: Sf. Ap. și Ev. Matei (Dezlegare la ulei și vin)

S-a întâmplat la

16 noiembrie 1989

• Președintele Republicii Elene, Christos Sartzetakis, i-a încredințat lui Harilos Florakis, președintele Comitetului Politic al Coaliției forțelor de stânga și progresiste, din care făcea parte și PC din Grecia, mandatul de a studia posibilitățile formării noului guvern.

• La Panmușon a avut loc cea de-a cincea întâlnire dintre experți ai organizațiilor de Cruce Roșie din Nord și din Sud în legătură cu schimburi de formații artistice și grupuri care vizitau locuri natale, precum și cu reluarea convorbirilor dintre Crucea Roșie din Nord și cea de Sud. Șeful delegațiilor nord-coreene a arătat, într-o conferință de presă, că nu s-a putut ajunge la un acord din cauza atitudinii și poziției nejuste a Coreii de Sud. S-a convenit ca următoarea întâlnire să aibă loc la 21 noiembrie.

Ramona VINTILĂ

Ce-a zis Ceaușescu despre „întâmplările de la Brașov”

S-au împlinit doi ani de la greva muncitorilor din Brașov. În vreme ce în fața ambasadelor României din capitalele europene grupuri de manifestanți aniversau evenimentul, la București a fost deplănată. Cum a privit conducerea partidului revolta muncitorilor brașoveni, am aflat din documentele întocmite în ședința CPEX din 1987. Considerate pe atunci mari secrete de stat, au fost făcute publice prima dată de Jurnalul Național.

„Așa nu se mai poate!”

În stenogramele CPEX, perioada 15 noiembrie - 30 decembrie 1987 apare plină de evenimente. Printre ele, protestul de la 15 noiembrie - numit eufemistic „întâmplările de la Brașov” - nu face obiectul unor analize și decizii speciale.

Prima întâlnire a CPEX-ului după Brașov s-a ținut la 20 noiembrie cu participarea primilor-

secretari de județ. Din tot ce se petrecuse la Brașov, pe Ceaușescu îl supărase mai mult că-l informaseră abia seara, la 11:00. În rest, nu-l multumeste nimic. Nici industria, nici agricultura, nici disciplina de partid, nici stilul de muncă. Nu-și fac datoria, zice el, nici măgar secretarii CC. „Eu nu sunt mulțumit de felul cum secretarii Comitetului Central s-au prezentat azi, s-a plăns Ceaușescu. Nu sunt mulțumit!”

„Așa nu se mai poate” și „Nu se poate merge mai departe așa” - sunt răbufnirile sale necunoscute „poporului”. „Voi sunteți și președinți ai consiliilor populare, îi ia la rost Ceaușescu pe primii secretari de județ. Nu se poate așa ceva!... Dar, tovarăși, eu consider că răspunderea de partid trebuie să fie superioară, dar, în calitate de președinți ai consiliilor populare, răspundeți în fața legii prin încălcarea prevederilor legii”. Le cere „spirit de partid”. „Spiritul” înseamnă „ordine și disci-

plină în agricultură, în realizarea planului pe acest an, în schimbarea întregului stil de muncă”. Se apropiau bilanșul anual, conferința națională a partidului, sesiunea Marii Adunări Naționale, nașterea celui de-al 23-lea milion cetățean al României, sărbătoarea pomului de iarnă și Revelionul (cu plan de măsuri pentru „dezvoltarea conștiinței socialiste”)... ș.a.m.d.

Factorii să vorbească

Ca și cum lumea s-ar învărti după dorințele sale, Ceaușescu dă indicații și cere socoteală despre „Cântarea României”, greutatea porcilor ori „Țăgălele de 80 pentru relaminare”. După el, dacă s-a încheiat contractul de plan, vaca trebuie să dea la muls litrii de lapte trecuți pe hârtie.

(Continuare în pag. a II-a)

Au strigat primii: „Jos Ceaușescu!”

La 15 noiembrie 1987, pe străzile Brașovului s-a strigat pentru prima dată „Jos Ceaușescu!”. Muncitorii brașoveni au fost singurii români din acea vreme care au avut curajul și demnitatea să înfrunte regimul. Pe față, fără ocolisuri, fără să aibă vreun sprijin de undeva. În acest timp, peste tot în Est, comunismul trăgea să moară.

Începutul le-a aparținut lucrătorilor din Secția 440 a Întreprinderii „Steagul Roșu”. De câteva luni, directorii uzinei obișnuiau să reducă salariile muncitorilor, oamenilor

spunându-li-se că erau „sanționați” pentru nerealizarea planului economic. La sfârșitul anilor '80, indicatorii de realizat de fiecare întreprindere erau stabiliți la niveluri atât de ridicate, încât erau practic imposibile de realizat. Pentru aceasta cineva trebuia, desigur, să plătească. Și plăteau, deopotrivă, muncitorii și „factorii de răspundere”: primii pentru că nu munciseră suficient, ceilalți pentru că le permisese să nu muncească. La „lichidare”, angajații constatau deseori că le lipsea și până la jumătate din te-

tribuție, în funcție de categoria la care erau încadrați. În plus, banii se primeau cu întârziere. După vechimea în muncă și orele lucrate, la fiecare dată de 11 ale lunii, muncitorii trebuiau să primească restul salariului, care ajungea la aproximativ 2.000 de lei.

„Haideți cu noi!”

De data aceasta, salariile au întârziat trei zile.

(Continuare în pag. a II-a)

EXPULZAȚII

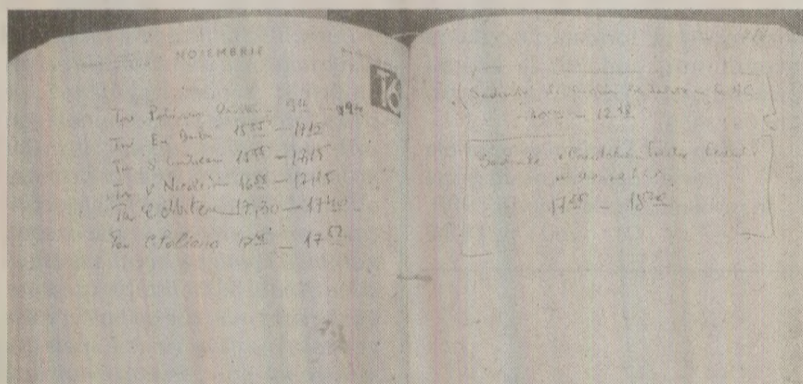
La 15 noiembrie 1987, muncitorii de la Întreprinderea de Autocamioane Brașov au avut curajul să-și ceară drepturile. S-au ales cu condamnări penale executate la locul de muncă. Intocmai ca în Evul Mediu, când leproșii erau scoși afară pe porțile orașului, curajoșii tineri au fost alungați din „cetatea industriei”. Li s-a spus că făcuseră de rău Brașovului și că nu merită să îl mai revadă vreodată. În orașele unde li se stabilise domiciliu obligatoriu au fost primiți cu răceală și ostilitate. Ancheta dură, procesul-spectacol ținut în fața colegilor chiar la Clubul Întreprinderii de Autocamioane Brașov (IAB), condamnarea la locul de muncă, deportarea din Brașov și domiciliu obligatoriu, ruperea de familie, statutul de personaje dubioase în ochii noilor colegi, stima de sine și psihicul zdruncinate - toate acestea le-au resimțit din plin muncitorii brașoveni. Sotii și copiii, fără să fi fost implicați în

ureșul evenimentelor, au pățimit la rândul-le. Cadrele de conducere de la IAB au fost destituite din funcții și mutate la alte întreprinderi din țară. Din câte arată faptele, toți cei care au avut cu evenimentele o legătură cât de mică au fost împrăștiați din zonă, intenția clară a autorităților fiind să îi țină cât mai departe de Brașov.

Praf în ochi

Despre ancheta ce a urmat „obrazniciei” de a sfida regimul Ceaușescu nu putem ști astăzi mai mult decât își amintește această categorie de victime în viața ale comunismului, de care nici o autoritate a statului și nici un „investigator-inchizitor” contemporan par a nu mai vrea să știe.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

Au mai rămas puține zile până la începerea Congresului al XIV-lea. Organizarea manifestărilor publice a fost cel puțin dublată de pregătirile de culise. Elena Ceaușescu urma să stea mult în prezidiu. Ceasuri întregi, lucrările din plenum Congresului s-au transmis în direct la televiziune. În program - primiri și recepții cu fotografi și relatări în presa străină. Dacă Agerpresul nu difuza și nu aviza fotografi nerezuașate, reporterii străini vânau amănuntele compromițătoare. Ca oricare femeie, Elena Ceaușescu trebuie să-și fi pregătit din vreme tinutele. Un sfat va fi cerut și Poliliane Cristescu, pe care a întâlnit-o joi, 16 noiembrie 1989, de două ori: la prima oră (între 9:16 și 9:30) și alte câteva minute după-amiaza, înaintea începerii ședinței CPEX.

Din anturajul Elenei Ceaușescu n-au apărut relatări despre pregătirile „primei tovarășe” a țării înaintea unor evenimente unde era cap de afiș.

Lavinia BETA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Inundații... din lipsa apei

Se mai întâmplă și acum să se oprească apa, dar atunci asta era un fel de constantă națională, te puteai bizui pe faptul că apa se va opri cel puțin o dată pe zi, pentru nu știu câte ore. Și, cum aveam robinete cu rozetă, nu îți dădea seama dacă robinetul este deschis ori închis.

La plecare trebuia musai să verifici apa. Iar dacă uitai să verifici... Lipsa apei îți dădea mari bătaii de cap, și, din păcate, nu numai mie. În afară de neajunsul în sine, cu care începuserăm să ne adaptăm, că aveam încontinuu damigene, găleți și oale pline cu apă prin bucătărie și prin baie, mai exista unul. Mare. Se întâmpla să încerci apa, să dai drumul

la robinet și, după ce prin pipă curgeau bolboroselile aerului ce se bulucea pe țevă, să ai senzația că vine apa și să lași robinetul deschis. Sau să-l uii. Iar toată economia impusă se ducea pe valesa Sâmbetei, că apa venea... dar când nu era nimeni acasă. Așa că zeci de metri cubi se împrăștia prin toată casa și nu numai. După ce s-implea camerele, începea să se scurgă și la vecinii de dedesubt, pe unde găsea loc. (Am observat, când se inundau cei de deasupra noastră, că-și găsea de obicei drum pe lângă tubul Bergman, prin care erau trase firele electrice de care era legată lustra)

(Continuare în pag. a II-a)

Ce-a zis Ceaușescu despre „întâmplările de la Brașov“

(Urmare din pag. 1)

Și numaidecât, cisternele să-i descarce-n oraș. „La 20 noiembrie, practic, animalele pot paște în câmp așa cum se întâmplă și în alte țări”, dicta Ceaușescu naturii.

După ce s-a săturat de vorbit, le-a dat și celorlalți „cuvântul”. De-ajuns ca secretarul general să critice „Cântarea României” (prea multe hore, zisesse el și prea puțină educație politico-ideologică), că ideea a fost prinsă din zbor. „Nu știu, tovarășe secretar general – a zis Vasile Bulucea, prim-secretar de Gorj – dacă mai există vreun județ care să aibă atâtea sărbători, cum este județul Gorj, renumit ca „vatră folclorică” (...). Vă dau numai un singur exemplu: există în concepția unora de a se organiza – și așa a fost – bălci la Polovraci care trebuie să dureze nici mai mult, nici mai puțin decât 10 zile. Vin acolo toți bișnițarii din țară, fel de fel de oameni necinstiți, și sub oblăduirea noastră, fac ce vor. Vă spun sincer, tovarășe secretar general, că sunt fel de fel de hramuri și bălciuri!”

Iar la final, angajamentele. „Am luat toate măsurile, am tras toate învățămintele din tot ceea ce dv. ne-ați spus. Acum – ca să spun așa – las ca factorii să vorbească”, a promis Ilie Matei, primul secretar de la Timișoara.

Dramă la vânătoarea mai-marilor Doljului

După documente, bomboana pe coliva anului 1987 o așezase însă județeană din Dolj. După stresul exorcizării ședinței din 20 noiembrie, mai marii județului și instructorul CC organizaseră, fără știrea și aprobarea lui Ceaușescu, o vânătoare. Și îl accidentaseră mortal pe secretarul cu organizatoric. Mortul a fost scos din funcții, pe-această listă cu „indisciplinații”.

Consecință a accidentului, Ceaușescu a interzis consumul de alcool în locațiile gospodărilor de partid și la locurile de muncă ale cetățenilor țării.

O „întâmplare” cu efecte mai însemnate pentru popor decât greva muncitorilor brașoveni!

Măsurile la partid

După evenimentele de la Brașov, secțiile partidului s-au pus în mișcare pen-

Ceaușescu îl considera pe muncitorii brașoveni care s-au revoltat pe 15 noiembrie 1987 huliganii și bețivi FOTO: Arhiva personală Marius Petrașcu

tră „măsurile” în plan local. În 26 noiembrie, Emil Bobu, secretarul CC cu organizatoric i-a înaintat lui Ceaușescu raportul asupra plenei cu activul de partid de la Intreprinderea de Autocamioane Brașov (ținută în ziua precedentă. „S-a evidențiat faptul, specifică documentul, că toți oamenii muncii sunt indignați de faptele săvârșite de grupul

de huliganii și au cerut ca aceștia să primească pedepse exemplare și să se aprobe judecarea lor în uzină în fața colectivului de oameni ai muncii pentru actele de vandalism care au adus prin aceasta o pată uzinei și daune partidului și țării”.

Raportul a fost însoțit de „Tabelul nominal cu participanții la Plenara Comitetului

de partid cu activul de la întreprinderea de Autocamioane Brașov care au luat cuvântul și au cerut să se aprobe judecarea celor care au săvârșit acte huliganice în fața colectivului de oameni ai muncii”. Simion Pop, Ioan Leancu, Constantin Turcin, Maura Popescu, Nicolae Bărlăscu, Ignat Gaspar, Valentin Drăgoi, Alexe Lungu, Vasile Minoiu, Costică

de partid cu activul de la întreprinderea de Autocamioane Brașov care au luat cuvântul și au cerut să se aprobe judecarea celor care au săvârșit acte huliganice în fața colectivului de oameni ai muncii”. Simion Pop, Ioan Leancu, Constantin Turcin, Maura Popescu, Nicolae Bărlăscu, Ignat Gaspar, Valentin Drăgoi, Alexe Lungu, Vasile Minoiu, Costică

„Huliganii”, alcoolul și provocările

Nici un mijloc media din România și nici un discurs oficial n-au menționat revolta de la Brașov. Dar în cercurile închise ale puterii, Ceaușescu s-a referit însă de câteva ori la „huliganii” brașoveni.

După afirmațiile sale din CPEX, cauzele „întâmplărilor de la Brașov” ar fi fost următoarele:

1. **Activitatea de partid.** „Inclusiv ce s-a întâmplat la „Steagul Roșu” la autocamioane demonstrează o lipsă inadmisibilă a activității de partid. Unde a fost organizația de partid care numără câteva mii de oameni? (...) Unde au fost acești 8.000 de oameni, unde au fost ceilalți. Cum a fost posibil ca organizația de partid să stea așa. Consideră normal ce s-a întâmplat?! Ce fel de spirit de partid, ce fel de comunisti sunt acolo?” (20 noiembrie 1987)

2. **„Acoperiri” și provocări.** „Aceasta înseamnă că am lucrat prost și pe linie de partid și pe linia organelor noastre de securitate, și pe linia Consiliului de Miniștri, a ministerului respectiv și a consiliului respectiv de ramură pentru că, în mod normal, dacă se lucra cum trebuie, nu puteau și nu trebuiau să apară aceste fenomene (...) Și aceasta, în fond, înseamnă o provocare – că nu se poate discuta altfel (...), rezultatul toleranței și acoperirii unor stări de lucru negative” (4 decembrie 1987)

3. **Alcoolismul.** „Și cine vine beat, dat afară din întreprindere, că acesta strică producția, introduce dezordinea! Chiar ce s-a întâmplat la Brașov, pe lângă multe alte lucruri sunt și datorită influenței băuților, mulți au venit beți și au introdus și băuturi în întreprindere” (11 decembrie 1987).

Deși Polonia fierbea de contestațiile Solidarității, pe ordinea de zi a ședințelor CPEX din 1987 nu a existat „punctul” protestelor muncitorești din Brașov.

Lavinia BĒTEA

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

La noi, din toate aceste extraordinare noutăți politice de primă mână nu s-a spus absolut nimic. El și ea, marii „eroi”, continuă să se impozoneze cu titluri și merite inexistente: în loc să știm clar pe ce lume trăim și ce se întâmplă cu zeci de milioane de oameni din jurul nostru, la noi sunt rezervate pagini întregi apariției unor „opere” ale geniilor în Tanzania și Venezuela, sunt ridicate osanale continue Epocii de Aur, izolați total de ce se întâmplă spre binele popoarelor din țările încă socialiste, „Noi” batem zilnic piețele Bucureștiului și schimbăm aiurea profilul de magazine, plantând peste noapte noi și noi magazine alimentare pe Calea Victoriei, pe Luterană, la Gara de Nord, la Matache etc.

Atât de îngust vâd ei evenimentele implacabile ce le vor smulge cât de curând puterea despotică din mână, încât se agită acum cu dipere de aruncarea pe piață a alimentelor, atât înțelegând ei că ne lipsește nouă, de 24 sau 45 de ani! În schimb, cu banderole roșii pe mână, ofițeri și chiar ofițeri superiori de miliție, cu zecile, păstrează „calmul”.

În instituții s-au făcut tablele cu găzări triplete și cvadruple, pe toată perioada „fierbinte” din jurul Congresului XIV.

Toți oamenii cinștii ai țării sunt păziți strașnic de sute de mii de milițieni și securiști plantați vizibil și invizibil pretutindeni. Zeci de ședințe de comitete de partid, de găzări patriotice pun la cale cea mai formidabilă pază, ca nu cumva să se întâmple ceva.

Tot poporul așteaptă cu înfrigurare să se întâmple ceva.

Acum doi ani, la Brașov, una din cele mai sincere manifestări ale clasei muncitoare din România contra dictaturii a fost reprimată. Astăzi așteptăm... așteptăm să se rupă undeva, să izbucnească flacăra și lumina libertății noastre, a umiliților de români.

Gheorghe Leahu, Arhitect în „Epoca de aur”, I.I., Fundația Academia Civică, 2004, p. 246-247

Măsuri excepționale în ultimele zile la București. Pentru Congres, desigur. Dublarea găzilor și patrulelor este desuetă. În fiecare instituție, grupe de trei-cinci persoane fac de gardă permanent, toți membri ai conducerii. S-au instituit asemenea comandamente pretutindeni. Între 15 și 25 XI, hotelurile vor fi închise. Nimeni nu intră-n București. Nici români, nici străini, în afara delegațiilor la Congres și a forțelor de ordine. S-au înființat colective de supraveghere în fiecare cartier, care circulă ziua și noaptea prin locurile nevralgice (...). Orice lucruri neregulate, huliganism, se înștiințază de îndată ce a fost observat. Un fel de stare de asediu declarată peste București. Am mai trecut prin congrese, dar niciodată măsurile de pază și supraveghere nu au avut o asemenea amploare.

Doi ani de la Brașov și nimic. Căderea noastră a continuat. Un nebun halucinat și noi, fantomatici, pe străzi, fără nimic. O procesiune în zori prin stații, de-a lungul vitrinelor acoperite de cozi kilometrice, când se așteaptă că vine ceva și pentru că și vine. Lumea se scoală ca somnambulul la miezul nopții pentru a-și lua rându. Se fac liste de așteptare. Cozile sunt interzise pe bulevardele centrale, marșa se vinde-n spate. Nu se așteaptă nimic, pentru că nu există certitudinea că vine ceva și pentru că și vine. Dar e bine să ai rând. E un fenomen halucinant, de Kafka.

Stelian Tănase, Acasă se vorbește în soapă. Dosar & Jurnal din oni țării ai dictaturii, Compania, 2002, p. 170-172

Am fost de acord să smenez, alături de alte personalități, un apel intru demiterea lui Ceaușescu. Dracu știe ce efect poate avea.

„Jurnalul” a început să apară în revista „Minimum” pe care Miriodan o scoate la Tel Aviv. Nu mi-a cerut acordul dar, evident, mă bucur, deși ar trebui să-mi revăd cu atenție paginile ce se referă doar la atâtea persoane în viață. De pildă, acum toată lumea știe (inclusiv preopinental) că-l numesc pe Traian Șelmaru „personaj nefast, ulterior secretar (și tortionar) al Uniunii Scriitorilor”.

Am „second thoughts”. Nu pentru că nu-mi plătește, ci pentru motivele de mai sus.

Nina Cassian, Memoria ca zestre, Cartea a III-a, 1985-2005, București, Institutul Cultural Român, 2005, p. 91

Jean-Louis Pons, fostul ambasador al Franței la București, mi-a telefonat: ce fac românii? De ce nu se petrece nimic? Ar trebui manifestat, zeci de mii de români ar trebui să iasă în stradă la Paris! I-am răspuns că o manifestație este prevăzută astăzi-seară în fața ambasadei române. Când te gândești că Jean-Louis Pons nu-i iubea pe români... Acum este excitat, participă la acțiunile noastre. În afara Parisului, unde manifestații sunt prevăzute în diferite orașe în același timp, pentru România. Agitația noastră contrastează cu tăcerea care domnește la București. Tăcerea de închisoare sau de moarte.

Sanda Stolojan, Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian. Traducere din franceză de Micaela Slăvescu. Revizuită de Sanda Stolojan, București, Humanitas, 1996, p. 309-310

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Primii care au înscris au fost danezii, prin Povlsen, în minutul 6 al primei reprize. În minutul 25, Balint a trimis mingea în plasă și românii au egalat. Celelalte două goluri au fost marcate de Sabau în minutul 37 și Balint, din nou, în minutul 60.

Ultimul acord economic cu RDG

La București a avut loc semnarea Protocolului între Guvernul României și Guvernul Republicii Democratice Germane privind livrările de mărfuri pe anul 1990. Documentul – semnat de Ștefan Stancu (adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale) și Dietrich Lemke (adjunct al ministrului comerțului exterior al RDG) – consemna „noi măsuri și acțiuni menite să conducă la o creștere însemnată a schimburilor comerciale bilaterale în interesul economiilor din cele două țări”. Au mai fost prezenți Ioan Ungur, ministrul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, și Herbert Plaschke, ambasadorul RDG în România.

Producții suplimentare de cărbune în Valea Jiului

Mai multe brigăzi și unități miniere din Valea Jiului au raportat, „în cinstea Congresului al XIV-lea”, succese în realizarea planului de producție. Minerii de la Lonea – unitate frunțasă în 1988, se lăudau cu obținerea, peste plan, a unei cantități de 23.000 tone cărbune. Cei de la Intreprinderea Minieră Câmpu lui Neag reușiseră chiar o producție suplimentară de 80.000 de tone

cărbune cocsificabil. Prin aceste rezultate, au dat „un răspuns faptic, muncitoresc, înflăcărat chemării patriotice «Țării, cât mai mult cărbune!»”.

Ritm scăzut la arăturile de toamnă

Un reportaj realizat în Câmpia Crișurilor releva situația lucrărilor agricole de pe teritoriul județului Bihor. În nordul județului, la Cooperativa Agricolă de Producție Tarcea, arăturile de toamnă erau în plină desfășurare, fiind terminate deja două treimi din suprafața arabilă. „Probe că aici se lucrează intens sunt parcele proaspăt brăzdate, ritmul susținut în care acționau și cele 10 platforme hipo care transportau neîntrerupt îngrășăminte organice, ca de altfel și cele 5 mașini de împrăștiat gunoi. Fertilizarea în fiecare toamnă, cu doze de 70-80 tone pe hectar, a cel puțin un sfert din suprafața ce va fi însămintată în primăvară cu seclă de zahăr, cartofi, legume și porumb constituie secretul rodului bogat din Tarcea”, descria Ioan Laza – corespondentul Științei – situația din teren.

Spații recreative pentru bucureșteni

În București, în parcul Ho Și Min (Grozăvești), au fost finalizate aleile pietonale. Pe întreaga suprafață a parcului se lucra la plantarea diverselor specii de arbori. Numai de la începutul toamnei fuseseră plantați 447 arbori foioși, 50 arbori rășinoși și 820 arbuști floriferi. În curs de amenajare se afla și parcul Răzoare-Geniului din sectorul 5, iar spațiile verzi au fost refăcute, plantându-se peste 400.000 flori bienale. Toate aceste lucrări au fost făcute, bineînțeles, cu ajutorul asociațiilor de locatari, elevilor și pionierilor.

Agenda culturală

La Opera Română a avut loc prima reprezentație a „Normei” lui Vincenzo Bellini, adaptată în limba română de Constantin Cârjan. Sub conducerea dirijorului Cornel Trăilescu și în regia lui Ion Cojar, au apărut pe scena Operei Sanda Șandru, în rolul principal, alături de Ionel Voineag, Pompei Hărășteanu, Laura Niculescu, Ecaterina Tutu, Nicolae Andreescu. Tot în 16 noiembrie s-a ținut și concertul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii Române, condus de dirijorul italian Antonio Pirolli.

Securitatea i-a raportat lui Ceaușescu că Piața Comună dorea destabilizarea Europei de Est

„Prin inițiativa de a convoca al Paris o reuniune de urgență a șefilor de stat și de guvern ai țărilor membre ale Pieței Comune, presedintele francez urmărește să promoveze unele din punctele de vedere ale Franței în problema evenimentelor ce au loc în unele țări din Europa de Est. Cu acest prilej partea franceză va insista pentru: – adoptarea unei poziții unitare la nivelul CEE față de evoluțiile din unele țări est-europene, pornind de la premisa că actuala conjunctură oferă condiții favorabile inițierii de noi măsuri coordonate care să permită obținerea unor poziții tot mai

influențe în statele respective: – implicarea sporită a țărilor comunitare în acțiunile de destabilizare a situației din Europa de Est și prevenirea realizării unor înțelegeri separate între SUA și URSS privind impunerea unui nou echilibru pe continent care să nu țină seamă de obiectivele pe termen lung ale comunității vest-europene; – susținerea țărilor din Europa de Est care au trecut pe calea reformelor, atât prin acordarea de ajutoare financiare limitate, cât mai ales prin determinarea adoptării de către acestea a unor măsuri pentru extinderea aplicării mecanismelor

economiei de piață; – obținerea de la stimularea în continuare a fluxului de persoane din est către vest, pe de-o parte, pentru a nu se crea probleme economice și chiar conflicte sociale în Europa occidentală și pe de altă parte pentru a se incuraja direct constituirea înțării socialiste a unei „mase de manevră” formată din cetățeni nemulțumităi, pretabili la acțiuni protestatare.” (DSS/SIE nota 00260 dn 16.11.1989).

Raportul Comisiei senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, vol. I, p. 11-12

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Inundații... din lipsa apei

(Urmare din pag. 1)

Apoi, sau în același timp, se strecură pe sub ușă, gâlgâind năvalnic pe casa scării, întocmai ca o cascadă, cum se întâmplă chiar și-acum, la o inundație mai de soi.

Așa, bunăoară, venind eu de la școală într-o zi, am văzut-o în balcon pe mama, care întindea covorul din sufragerie pe balustradă, la o oră la care-ar fi trebuit să vină de la serviciu. Eu am privit-o mirată „ce-o fi apucat-o pe mama curățenia la ora asta, în mijlocul săptămânii? Și de ce întinde covorul pe balcon, și nu pe bara de băt covoare?” Dar nu mi-am bătut capul și, zămbitoare, i-am făcut cu mâna, o continuându-mi mersul agale către casă. Abia când am ajuns lângă bloc am văzut delusiv cum apa se scurge din covor și în înțeles motivul „curățeniei!”. Ah! Ce perdaf mi-am luat că am uitat robinetul deschis! Vecinii,

care-au văzut cum curge apa șuvoi pe sub ușă, s-au alertat și, nevrând să ne spargă ușa, au intrat în casă prin balcon. Chiar dacă stăteam la etajul 4! Balconul nostru era lipit de cel al unor vecini de palier, familia Văsi. Erau despărțite printr-un perete din geam securizat prins într-un cadru de fier. Nu era chiar simplu, pentru că în zona aia erau întinse și antenele (cele manufacturate din fier-beton) suspendate cu sârme.

Așa că trebuia să urci pe balustrada balconului, să depășești prin exterior peretele despărțitor, făcând totodată echilibristică printre sârme și antene. (Îți dădea ceva palpitații cascadoria asta. Știu că am trecut și eu prin ea de vreo două ori, când mi-am uitat cheile acasă, dar numai până pe la 13-14 ani, că după aceea n-am mai avut curaj și preferam să aștept prin vecini) Atunci a sărit balconul domnul Văsi, iar la cei

aproape 60 de ani ai săi s-a dovedit foarte agil, că a ajuns în siguranță la noi în balcon. Cum ușa și geamurile sufrageriei erau închise, a încercat geamul de la bucătărie. Doar oberlichtul era ușor întredeschis, ca de obicei – dar fixat. A încercat bietul om să nu facă pagubă, dar tot a trebuit să spargă geamulăcu, apoi a deschis cremonul de la bucătărie și a sărit în casă, unde apa-i ajungea până la glezne. Doamne ajută! am spus atunci toată familia rugi de mulțumire, că n-aveam nici un prelungitor întins pe jos, că apa nu ajunsese la nici o priză și la nici un aparat electric. Sau poate că era oprit curentul? Nu mai țin minte, deși am în „imagine” clipocitul apei printre scări în timp ce eu orbecăiam urcând, de mă simțeam ca-n peșteră, dar asta poate să fi fost de la inundația altcuiva, că n-am fost singurii care au pățit-o.

Paula-Anastasia TUDOR

„DEVINE ȘI UNIUNEA SOVIETICĂ O FILIALĂ A BUDAPESTEI?”, A ÎNTREBAT CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

Să vă documentați bine prevăd normele internaționale și să se arate că sunt în totală contradicție, nu cu relațiile dintre țările socialiste, că nu mai știți care sunt țări socialiste sau care nu sunt țări socialiste, dar cu principiile elementare care trebuie să stea la baza relațiilor între state! Să se arate că vor purta întreaga răspundere pentru asemenea activități revizioniste, iredentiste, antiromânești, că aceste manifestări au un

caracter fascist, provocator. Așa trebuie peste tot caracterizat!

Le-am dat răspunsul în anul 1988, când au avut loc demonstrații, o să le mai dăm și acum răspunsul!

Este clar, în Uniunea Sovietică sunt cercuri care regizează și desfășoară toată această activitate. Și un ziar japonez a spus că toate aceste acțiuni sunt dirijate de Gorbaciov.

Ați văzut astăzi și interviul lui Li-gaciov din care reiese ideea că socialismul are suficiente forțe și nu tre-

buie mers pe calea capitalismului. Este o problemă pe care trebuie să o rezolve ei, dar orice amestec și orice manifestări în fața ambasadei noastre trebuie respinse cu toată fermitatea și nu trebuie admise în niciun fel! Nu este prima dată când au făcut asemenea lucruri!

În trecut, sub alt pretext, că nu urmărim socialismul real și să nu ne abatem de la calea socialistă și acum că nu acceptăm întoarcerea la capitalism. Aceleași forțe, aceiași oameni – care de fapt vor să reimpartă

cu americani sferele de influență! În felul acesta să procedăm, cum am propus aici, și vom vedea după congres! Acum să ne vedem de congres!

Probabil că unii vor să și provoace, să sustragă atenția!

Este clar că agenții au avut și mai au și acum în România!

La timpul respectiv am condamnat pe generalul Serb care pe urmă a venit și a recunoscut faptele. Dar trebuie să luăm o atitudine foarte fermă și orice trădare trebuie

lovită fără nici un fel de clemență. Tot mai multă lume își dă seama de aceasta.

Ați văzut, partidul Comunist Portughez a luat o poziție foarte bună. Nu mai spun de China, dar chiar într-un ziar din Pekin acum analizează și ei așa-zisa încercare de „revoluție pasnică”, despre care spun că a acționat și la Pekin și acționează peste tot.

Scopul este același – de a încerca, pe calea așa-zis pasnică – reinstaurarea societății capitaliste, ador-

mind vigilența popoarelor, corupând, făcând promisiuni și recurgând la toate mijloacele și la toate căile.

Să adoptăm o poziție foarte fermă și pe plan internațional, și în țară!

Acum vedem că ce bine este că am plătit datoria! Ce ne-ar fi freat asta!

Trebuie să fim foarte fermi!

Bun. Cu aceasta ridicăm ședința! Arhivele Naționale, Fond CC al PCR – Secția Cămarilor, dos. nr. 64/1989

După procesul „Iotului” Brașov '87, muncitorii desemnați vinovați au fost expulzați din oraș. Din 1990 își comemorează anual suferințele de 15 noiembrie FOTO: Ilarion Țiu

EXPULZAȚII

(Urmare din pag. 1)

Des invocatul Consiliu Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), teoretic deținător al cheilor de acces către multe dintre misterele trecutului regim, oferă spre studiu un singur dosar conținând aproape 150 de file. Doar atât despre cel de-al doilea mare protest colectiv împotriva regimului comunist de la București după revolta minerilor din 1977 și ultimul dintre cele Europa de Est înainte de colapsurile lui 1989.

Dosarul e „subțire” nu doar la propriu: nimic despre anchete, nici o vorbă despre identitatea și faptele anchetatorilor. Nici măcar vreunul dintre planurile de măsură ce reprezentau sistemul obisnuit de lucru al Securității, cu „linia” pe care urmau să se înscrie destinele oamenilor, puși sub lupă teribile instituții. Unde au dispărut urmele anchetelor care-au condus la condamnări și deportări? Nimeni nu se arată dornic să-și asume responsabilitatea răspunsurilor. Jumătate dintre filele dosarului ce-l putem consulta sunt tabele-sinteză care arată ce s-a întâmplat cu persoanele implicate în evenimente, cealaltă jumătate cuprinde sentința procesului și referatul de terminare a urmăririi penale – „piese” ce spun în linii mari cam același lucru. Parte din acestea figurează ca anexe într-o lucrare apărută în 2002 la o mare editură ieșeană, piatra de temelie în cariera unor istorici-politicieni de mai mare vizibilitate în spațiul public decât eroii despre care au scris.

Ce se spune

Între 15 noiembrie și 2 decembrie 1987, autoritățile au operat mai multe arestări preventive, iar dintre cei supuși cercetărilor, 61 au fost judecați, ceilalți primind alte sancțiuni. Ancheta propriu-zisă s-a derulat în viteză. La 3 decembrie Judecătoria Brașov, reprezentată la proces de completul de judecată format din Ștefan Pană, președintele, judecătorul Dumitru Comșa, procurorul Ștefan Roman a pronunțat sentința. Mulți dintre muncitorii anchetați în 1987 erau pe atunci foarte tineri și cu oșingură excepție, fără antecedente penale.

Unii dintre ei au fost transferați la Inspectoratul General al Miliției din București, iar anchetatorii au fost aduși de la direcții județene din țară, astfel încât să nu poată fi recunoscuți ulterior. Astăzi știm din mărturiile muncitorilor brașoveni că o echipă de anchetă era formată în general din cinci persoane, dintre care două sau trei erau ofițeri superiori... Din discuțiile pe care le purtau între ei mi-am dat seama că nu erau din București, și-a amintit Florin Postolachi, președintele Asociației „15 noiembrie 1987”, nefericitul episod al anchetei. Astfel că, în lipsa documentelor – concludente – produse instituțional, în cazul când oricare dintre muncitori ar recunoaște pe stradă sau pe ecranul televizorului vreunul dintre anchetatori în postura de prosper om de afaceri sau de respectabil politician și ar avea curajul să-l deconspire ca torționar, se expune riscului de a fi dat în judecată pentru calomnie. Astfel că pentru metodele brutale aplicate în ancheta, cine să mai dea socoteală? Ceea ce poți afla este „istorie orală”.

După 1989, când trecutul comunist a devenit obiect de studiu dar și „vacă de muls” pentru numeroși veleitari, Dănuț Iacob și-a dat seama că asupra tuturor s-au aplicat aceleași metode pentru aflarea „adevărului” ca în anii '50: bătăi, infomare, priverie de somn mai multe nopți la rând. Daniel Anghel, alt muncitor brașovean care a trecut prin calvarul interogațiilor, și-a amintit că în timpul anchetei a fost supus unor abuzuri greu de imaginat astăzi, care în final te făceau să declari orice.

Proces-spectacol

Abuzurilor fizice li s-au adăugat celelalte, mai subtile, de ordin psihic. Întocmai ca în anii '50, epoca „demascărilor” în public, completul Judecătoria Brașov s-a deplasat la Clubul Întreprinderii de Autocamioane, locul din care plecase revolta, iar sala a fost umplută de colegii celor 61 de acuzați. Măsura avea ca scop accentuarea valorii de exemplu a pedepsei.

După 1964, în România nu mai existau deținuți politici, astfel că orice protest împotriva regimului era lesne devalorizat și redus la dimensiunile unui scandal ceva mai mare, provocat de persoane turbulente, de preferat în stare de ebrietate. „Regretabil – se scria și în referatul de încheiere a urmăririi penale – este că unele elemente ceterate cu legea, indisciplinate, anarhice, ignorând cele mai elementare reguli de conduită s-au dedat la săvârșirea unor fapte reprobabile, prin care au tulburat în mod grav ordinea și disciplina la locurile de muncă, producând totodată acte de dezordine și distrugerii de bunuri cu consecințe deosebite la sediile administrative ale Consiliilor popular județean și municipal Brașov.” Răzvrățiții au fost tratați asemenea infractorilor de rând și judecați pentru ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice.

Pentru a minimiza importanța revoltei muncitorești într-o țară unde totul se făcea în folosul „clasei muncitoare”, la proces nu s-a spus nici un moment că muncitorii ar fi protestat contra regimului. Proferarea de expresii obscene, amenințări adresate unor cetățeni pașnici, acte grave de violență, dezordine, distrugere a unor bunuri, lovire a unor persoane – comise în incinta întreprinderii, pe stradă și în cele două clădiri din centrul municipiului Brașov –, acestea au fost acuzele puse pe seama protestatarilor.

După 20 de ani de la evenimentele, muncitorii ce s-au revoltat demn și curajos împotriva unui regim detestat de întreaga populație nu atribuie gestului lor semnificații sofisticate, nu pretind că i-au contestat „natura criminală” ori că protestul lor a fost precedat de cine știe ce revelații de natură ideologică. Astfel de idei au fost promovate în restul țărilor comuniste de intelectuali, care s-au alăturat protestelor muncitorești. La Brașov, doar câțiva studenți au avut curajul să-și declare public solidaritatea cu muncitorii. După 20 de ani, Dănuț Iacob reține în memorie ca pe o umilință și o mare nedreptate faptul că a fost condamnat pentru acte de huliganism.

EROI. Pentru curajul de a contesta regimul comunist, muncitorii brașoveni au fost deportați departe de casă și de familie. Astăzi sunt mândri de gestul lor, deși au suferit bătăi groaznice.

„Reeducarea”

La finalul procesului, 26 dintre „inculpați” au fost condamnați la locul de muncă. În raport cu faptele comise, cu situația familială, cu vârsta și comportarea lor anterioară, instanța a decis că aceștia „se pot reeduca sub supravegherea unor colective de muncă”, astfel că pedepsele au fost executate prin muncă corecțională, în alte unități socialiste, unde aveau să presteze „activități direct productive, în raport cu pregătirea și calificarea lor profesională”. Celelalte 35, care avuseseră o participare mai redusă la evenimentele, au primit condamnări cu suspendarea condiționată a pedepsei, efectuate tot în unități socialiste, neapărat altele decât IAB, „sub supravegherea colectivelor de muncă”. Intenția clară a autorităților era ca cei ce se implicaseră în protest să nu mai vadă niciodată Brașovul. Or, pentru aceasta era necesar să fie distruse absolut toate legăturile dintre muncitori și cel mai industrializat oraș al țării. „Regimul ne-a interzis să ne mai întorcem vreodată în Brașov”, spune Daniel Anghel.

Familii destrămate

Soțiile au fost obligate să-și urmeze sau să divorțeze. Pentru a nu mai avea o casă unde să se poată întoarce, li s-au repartizat locuințe în localitățile unde fuseseră exilați. Unii dintre ei le-au refuzat, preferând să domicilieze la căminele de ne-familisti ale întreprinderilor unde lucrau, în așteptarea unei ocazii de a se întoarce în orașul de sub Tâmpa. Orice pășire a noului domiciliu al localității trebuia anunțată în prealabil „organelor” de Miliție. Unii au fost trimiși la întreprinderi aflate în apropierea localității de baștină. De pildă, Constantin Cocan, născut la Galați, și-a ispășit condamnarea la Întreprinderea Port Bazinul Nou din orașul dunărean. Mihai Macovei, născut într-un

sat aflat la 30 de kilometri de Botoșani, a fost trimis la Întreprinderea de Mașini Unelte Grele pentru Deformări Plastice din Dorohoi (județul Botoșani). Însă, pentru a merge să-și viziteze părinții, trebuia să ceară voie de la Miliție.

Urmăriți și prigoșiți

Daniel Anghel, condamnat la doi ani închisoare cu executarea pedepsei la locul de muncă, și-a ispășit pedeapsa la Întreprinderea de Supape și Bolțuri Topoloveni (județul Argeș). Și-a amintit că în fiecare săptămână din cei doi ani cât a durat deportarea avea obligația să se prezinte la Miliție și să facă un raport. Nu se putea deplasa în alt oraș decât dacă adresa o cerere, în care trebuia să precizeze unde merge și care este scopul deplasării. Nu anuța întotdeauna, iar la întoarcere „cineva” îl aștepta și îi cerea socoteală. Astfel a reușit să strângă mai multe sancțiuni pentru comportament necorespunzător. Considera o nedreptate faptul că muncitorii brașoveni au fost excluși de la amnistia din ianuarie 1988, dată cu ocazia sărbătoririi a 70 de ani de viață ai lui Nicolae Ceaușescu. În aceleași împrejurări a fost condamnat și Vasile Anghel, fratele său, mutat la Întreprinderea de Utilaj Alimentar Slatina. La auzul știrii despre grațiere, cei doi frați s-au prezentat imediat la Brașov și au dat proba de lucru la IAR Ghimbav, pe care au promovat-o. În ziua când urma să li se întocmească formele de angajare, securistul întreprinderii i-a chemat în birou, spunându-le că au făcut de rușine Brașovul și că nu au ce căuta înapoi. Un echipaj de Miliție i-a dus înapoi în localitățile unde fuseseră deportați.

Noii colegi i-au privit adesea cu suspiciune, povestesc astăzi muncitorii. Ofițerii de Securitate s-au străduiți să li discrediteze pe cât posibil. Iosif Farcaș își amintește că mai multe luni n-a vorbit nimeni cu el, fără ca la momentul respectiv să înțeleagă prea bine de ce. Ulterior a aflat că noilor colegi li se spusese că e infiltrat de Securitate pentru a-i urmări. Cineva de la Miliție îl „vizita” în fiecare sâmbătă la fabrică, ceea ce alimenta și mai mult suspiciunile. Mihai Macovei, deportat la Dorohoi, susține că aceeași metodă a fost aplicată și în cazul său: în noul colectiv, despre el se știa că este informator al Securității. Despre ceea ce făcuseră la Brașov nu aveau voie să vorbească.

Pentru cei care au plătit atât de scump curajul de a se opune de unii singuri unui regim urât de toată lumea, căderea comunismului ar fi trebuit să vină ca o izbăvire. Dar în loc de stimă și admirație, libertatea și democrația le-au adus un nou șir de umilințe.

Directori pedepșiți

Principiul conform căruia „partidul are întotdeauna dreptate”, valabil din vremea lui Lenin, a funcționat și de această dată. Muncitorii care protestaseră împotriva reținerilor din salariu au fost acuzați de huliganism și au avut de suferit pentru refuzul de a se lăsa umiliți în continuare. „Cadrele de conducere” au fost sancționate la rândul lor, pentru că „nu s-au implicat în cunoașterea și aplanarea stării de spirit negative create ca urmare a aplicării de penalizări nejustificate la retribuție” și pentru că nu au acționat pentru a împiedica „elementele huliganice” să se deplaseze spre centrul orașului și pentru că au participat la ședința în care „s-a hotărât în mod abuziv și ilegal egalizarea retribuțiilor personalului muncitor din diferite secții”. Au fost sancționate 15 persoane, începând cu Manole Sechi, directorul general al Centralei Industriale pentru Autovehicule de Transport Brașov și terminând cu Vasile Luca, șeful biroului plan-dezvoltare al Centralei. Au mai fost destituiți directorul general al întreprinderii de Autocamioane, directorul tehnic, directorul comercial, directorul administrativ adjunct, contabilul-șef și alții. Ion Anghel, director tehnic în timpul evenimentelor, a fost condamnat doi ani cu suspendare, iar Vasile Luca, șeful biroului plan-dezvoltare al Centralei, un an și opt luni. Restul au fost demși și mutați la alte întreprinderi din țară.

Cristina DIAC

Au strigat primii: „Jos Ceaușescu!”

(Urmare din pag. 1)

Înebuniți de frigul din case și din fabrică, de penuria de alimente, de prăpastia dintre prezentul din propagandă și realitățile cotidiene, de neplata salariului și de multe altele, muncitorii Secției 440 din schimbul trei au întrerupt lucrul în noaptea dinspre 14 spre 15 noiembrie. Secția respectivă cuprindea aproximativ 90 de lucrători, distribuiți în trei ateliere. În ciuda numărului restrâns, aceștia au avut curajul să-și „radicalizeze” și pe ceilalți. „N-am ieșit afară, pentru că era ofițer de serviciu șeful de secție din tura de noapte, și-a adus aminte Aurel Bejenariu, lucrător la 440. Maistrul era plecat în concediu, eram în grija unui șef de echipă, care era muncitor ca și noi, și nici n-a avut intenția macăr să ne oprească. Deși aveam de lucru, nu am mai vrut să lucrăm. Eram atât de sperați, încât nu credeam că poate să fie ceva mai rău!”

Valer Ghelase, șeful de secție, a încercat în zadar să-și întoarcă la lucru colegii care insistau să afle când le vor fi plătite salariile. Nu a putut să le ofere nici o explicație, încercând în schimb calea „dialogului”. Ghelase a redactat o listă cu câte trei lucrători din fiecare atelier, care să-și exprime separat doleanțele, dar muncitorii au înțeles că era o tactică de a sparge unitatea „revoltaților”. În cor, cei de la Secția 440 au refuzat discuțiile cu conducerea fabricii, așteptând venirea dimineții și a colegilor din schimbul I. Între timp, muncitorii altor secții, convingși de îndemnul „Haideteți cu noi!”, s-au alăturat și ei protestatarilor din 440 și, pentru a opri formarea unor grupuri masive de revoltați, șefii de secție au blocat ușile halelor în care lucrau.

Spre 9.00 dimineața, grupul nemulțumitilor crescuse la aproximativ 1.000 de persoane, iar după puțin timp ajunsese să cuprindă aproape întregul colectiv al uzinei. „Era o masă de oameni care nu mai putea fi ținută în frâu și nu avea lider, își amintește Aurel Bejenariu. La câtă nemulțumire se acumulasă, orice violență era justificată. Nu necesară, dar era o supapă de refulare. N-a existat o presiune asupra muncitorilor să vină neapărat, fiecare a acționat conform liberei conștiințe.”

Un reprezentant al conducerii, venit să „le bage mințile în cap”, a fost huiduit și alungat de puhoiul care se formase în incinta uzinei. Multimea s-a deplasat la Palatul Administrativ, sediul conducerii uzinei, aflat în interiorul fabricii „Steagul Roșu”. În loc de lămuriri în legătură cu banii lor, oamenii au primit amenințări din partea conducerii. Au înțeles că dreptate pot cere doar de la Primărie și au decis să plece spre „oraș”, la Comitetul Județean de Partid, aflat în centrul Brașovului. Conform propagandei partidului, ceea ce făcuseră ei era intru totul legal și îndreptățit.

„Jos Ceaușescu!”

Deși nemulțumirea cuprinsese întreaga suflare a uzinei, puțini au avut curajul să plece spre sediul PCR din Brașov. De teama represaliilor, unii au preferat să se întoarcă la lucru, astfel încât pe poarta întreprinderii au ieșit vreo 200 de oameni. Unii își schimbaseră în grabă salopetele cu hainele „civile”, imaginându-și că vor putea astfel scăpa de o posibilă identificare din partea organelor de presiune, Miliția și Securitatea. Culorile

salopetelor constituiau indicii sigure despre proveniența lucrătorilor din secții. Cei de la „Sculărie” aveau uniforme vișinii, iar cei de la „410” – albastre. Cum protestatarii nu-și confecționaseră din timp pancarte, au smuls steagurile de la intrarea în întreprindere, anume ridicate pentru a celebra alegerile din acea zi. În primă fază, din piepturile celor 200 de oameni au izbucnit strigăte de nemulțumire precum: „Vrem mâncare!”, „Vrem căldură!”, „Vrem banii!”, „Hoții!” și „Vrem duminică înapoi!”, iar la un moment dat s-a cântat „Desteaptă-te, române!”. Cum coloana se deplasa pe artera Calea București spre centrul Brașovului, numeroși brașoveni au „pactizat” cu muncitorii din „Steagul Roșu”, astfel încât la Comitetul Județean au ajuns mult mai mulți decât plecaseră. Tot mai înversunați, oamenii au scandat împotriva regimului comunist. Lozincile „Jos comunismul!” și „Jos Ceaușescu!”, la început timide, se auzeau cu putere în Brașov, în miezul zilei de 15 noiembrie. La sediul partidului, pe demonstrații i-a cuprins furia: clădirea era garnisită cu mobilă luxuoasă și candelabre impunătoare, iar frigiderulele ticsite cu produse alimentare la care brașovenii de rând abia visau. În semn de protest față de huzurul autorităților locale, revoltații au spart geamuri, au ars publicațiile oficiale de partid și și-au împărțit mâncarea. Sub pretextul tulburărilor de la sediul de partid, trupele din Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă au intervenit înforță, imprăștiind cu brutalitate și arestând manifestații. Ceea ce-i aștepta era de neimaginat în lumea democrației socialiste!

Cristina DIAC, Florin MIHAI

ARTICOLUL ZILEI

Vopșiți în cinci culori cu aceeași plantă

Cu 5 kg de frunze de varză roșie puteți vopși 1 kg de lână, procedând astfel: tocați varza cu un cuțit inoxidabil, frecați-o cu 75 g sare de bucătărie și lăsați-o așa 24 de ore. Intr-un lighean mare, emailat, puneți 15 litri de apă de rău, de ploaie sau de zăpadă să se fiarbă în cloct. Pregătiți un săculeț de pânză dublă în care puneți varza cu tot suculeț, legați-l și cufundați-l în ligheanul cu apă fierbinte. Lăsați vasul pe foc să fiarbă în cloctete mici timp de o oră, îndepărtați săculețul cu varză și completați lichidul astfel încât să aveți tot 15 litri. Când baia de apă clocotește din

nou, luați vasul la o parte și introduceți surlurile de lână, care au fost câteva ore bine miuate în apă rece. Așezați ligheanul din nou pe foc, având grijă ca tot timpul lână să stea complet în apă.

1. După 30 de minute de fierbere, obțineți culoarea gri-argintiu. 2. Dacă în baia respectivă adăugați 30 g de calaican, dizolvat separat în puțină apă caldă (lână se scoate din vas cât timp se adaugă calaica-vasul pe foc să fiarbă în cloctete mici timp de o oră, îndepărtați săculețul cu varză și completați lichidul astfel încât să aveți tot 15 litri. Când baia de apă clocotește din

calcaican și măriți timpul de fierbere la 25 de minute. 4. Dacă procedați ca la culoarea 1, după 30 de minute de fierbere, adăugați în baia de vopși 3 g albastru de metil, care a fost dizolvat într-un litru de apă, și lăsați la fiert în plus timp de 15 minute. Veți obține o nuanță de un albastru frumos ca cerul de primăvară. 5. Procedați întocmai ca la culoarea 4, dar puneți 5 g de albastru de metil și măriți timpul de fierbere cu 25 de minute. Veți obține o culoare frumoasă de albastru deschis.

Elena Niță-Ibrăni Femeia, nr. 11/1989

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** **10,9** LEI

CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

Cantile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

ZIUA BRAȘOV, MARCATĂ ÎN ROMÂNIA PRIN STARE DE URGENȚĂ

În noiembrie 1989, în ajunul aniversării a doi ani de la revoltele de la Brașov, din 1987, Radio Europa Liberă (REL) transmitea informații despre situația din orașul care începuse să semene cu unul aflat în stare de urgență. O brașovenăcosă sosită de curând în Vest a furnizat postulul informații proaspete:

„Asistăm în aceste zile ale săptămânii Brașov la o mobilizare excepțională a protestelor interne și internaționale împotriva dictaturii de la București. În România, Dan Petrescu continuă să fie arestat la Iași. În străinătate, în Est și Vest, numărul semnăturilor de solidaritate cu Dan Petrescu a atins cifra de 1.000. Am fost informați că în această dimineață numeroși români stabiliți la Nürenberg, în Germania federală, au cerut într-un mesaj expediat în România autoștărilor de stat, eliberarea imediată a scriitorului protestatar Dan Petrescu.

Doina Cornea se află astăzi în a patra zi de greva foamei, la Cluj, unde protestează în acest fel față de arestarea lui Dan Petrescu, solidarizându-se astfel și cu demonstrații de la Brașov de la 15 noiembrie 1987. Doina Cornea este omagiată ca adevărată reprezentantă a societății românești. Mii de români și de românce din lumea liberă vor intra marți, 15 noiembrie, într-o grevă a foamei, pretutindeni în lume, solidarizându-se cu marea româncă de la Cluj.

În cursul acestei dimineți am primit un telefon din partea unei brașovence sosită din țară în urmă cu câteva zile. Aflăm că la Brașov s-a declarat o stare de urgență de facto. Numărul milițienilor, soldaților și securiștilor care patrulauză pe străzile Brașovului a crescut vertiginos. Sunt strict supravegheate colectivele de muncă ale marilor uzine Steagul Roșu și Tractorul. Sunt strict supravegheate principalele puncte ale orașului, străzile, instituțiile publice. Femeia cu care am stat de vorbă ne-a transmis, de asemenea, un apel disperat din partea brașovenilor, un apel la sprijin și solidaritate internațională. „Suntem cu toții sclavi acestui dictator. Cerem opiniei publice mondiale și românilor de pretutindeni să ni se alăture.”

Suntem informați că în aceste zile, posturi de radio și televiziune din Ungaria, Polonia, Germania răsăriteană, Germania federală, Franța, Marea Britanie, Statele Unite, Elveția, Italia, Australia, Suedia, Danemarca, Finlanda, Olanda, Belgia vor transmite emisiuni speciale dedicate situației din România, la doi ani după marea demonstrație anticeaușistă de la Brașov.

La 15 noiembrie 1989, REL a difuzat o serie de materiale dedicate „zilei Brașov”: un documentar al demonstrației de la 15 noiembrie 1987, s-a relatat despre starea de urgență care se instituisese de două zile, în marile orașe din țară, s-a dat citire unei scrisori semnate de reprezentanții ai exilului românesc care îndemnau la rezolvarea pașnică a crizei românești.

„Astăzi este ziua Brașov”, semnală Radio Europa Liberă. „Se mplinesc doi ani de la marea demonstrație anticeaușistă de la Brașov, din noiembrie 1987. În țară și în afara țării, sub baionetele dictaturii, în mizerie și întuneric, în afara ei printr-o strângere impresionantă a rândurilor. Dictatura Ceaușescu cunoscute în aceste zile un moment de răscruce. Niciodată n-a fost mai aproape de eșecul final. Dictatorul și forța sa represivă știu bine asta. Este motivul pentru care România arată în aceste zile și ore precum în țară în care s-a declarat starea

În preajma împlinirii a doi ani de la revolta muncitorilor din Brașov, milițienii și securiștii au înăspriț controlarele și patrulările, pentru a preîntâmpina „incidente nepăcâte” FOTO: Ilarion Țiu

de asediu. Chiar în această dimineață, primeam din București următoarele informații. Le redau așa cum ne-au fost comunicate: întreaga Gară de Nord este împânzită de câteva zile de securiști civili care-i legitimează pe toți cei care vin cu trenurile de la Brașov sau de la Iași. Călătorii sunt înregistrați cu nume, buletine de identitate, sunt obligați să-și dea adresele la care vor locui în București. Securitatea este în stare de alertă permanentă – toate căile de acces către și de la Otopeni sunt strict supravegheate și controlate – sunt verificate indeosebi autoturismele particulare. În cursul după-amiezii de 14 noiembrie cele mai multe din automobilele care erau înmatriculate în alte județe au fost împiedicate să intre în Capitală. N-au avut acces în oraș nici țărani cu legume și alte produse agricole. Ambasada Republicii Federale Germania, a Marii Britanii, a Olandei, a Franței și mai ales a Statelor Unite sunt supravegheate de numeroase grupuri de securiști, mai ales în local. Bulavardul 1 Mai – mai ales la intersecția cu Bulevardul Manta unde se află un depozit militar – este împânzită în întregime de Securitate. Au fost aduși securiștii din Moldova și Dobrogea.

Piața Palatului nu mai este accesibilă pentru pietoni sau pentru automobile, în fiecare al treilea apartament care dă înspre Piața Palatului sunt postați securiști cu lunete și binocli care observă fiecare mișcare. Fiecare locatar este legitimat când ieșe din bloc sau când vine acasă. Cele mai multe persoane care locuiesc în imobilele de lângă Palat sunt obligate să se înregistreze pe niște liste speciale și să dea informații detaliate privind vizitatorii și prietenii.

Toate aceste informații le-am primit așadar în cursul dimineții de 15 noiembrie de la București. Știm că în toate orașele României la această oră situația este asemănătoare. Dictatura defilează în forță pe străzile dezastrului, dar nu ca învingătoare. Dictatura aniversază Brașovul la rândul ei pentru că n-a uitat și nu va uita niciodată lupta Brașov.

Starea de asediu pe care regimul a declarat-o de ani de zile poporului român s-a transformat însă, acum, în afara României, într-un bumerang. Opinia publică internațională, guverne, partide, parlamente, sindicate, ziare și reviste, posturi de radio și televiziune din întreaga lume denunță această odioasă relicvă a terorismului de stat, care este ceașismul. La ora încercărilor sale disperate de supraviețuire. Asistăm, de asemenea, la o mobilizare excepțională și fără precedent a românilor din diaspora. Mii de români și românce din toate colțurile lumii vor intra astăzi în greva foamei pentru a se solidariza cu compatrioții lor oprimați din țară. În chiar aceste ore în peste 25 de orașe ale lumii, din Europa, America de Nord, America de Sud și Australia au loc manifestații de protest în fața ambasadelor RSR. Vom avea relații în zilele următoare.

Dragi ascultători din țară și din străinătate. Ne este imposibil să transmitem toate apelurile și mesajele românilor din exil, cu zecile în aceste zile, apeluri și mesaje de protest împotriva dictaturii Ceaușescu, de solidaritate cu cei oprimați în țară. Primim, de asemenea, mereu telefoane, din toate colțurile lumii, din partea unor români care-și declară solidaritatea cu Dan Petrescu, Doina Cornea, Mircea Dinescu și toți ceilalți opoziționi din țară. Spațiul rezervat acestei emisiuni a devenit mult prea zgârcit și nedrept cu realitatea pe care, repet, ne este din păcate imposibil să o mai cuprindem în dimensiunile ei multiple de acum.

La microfon, Emil Hurezeanu. În programul zilei Brașov veți asculta un documentar al demonstrației de la 15 noiembrie 1987. Întocmit pe baza relatărilor unor participanți la demonstrație, a martorilor oculari, a mărturiilor românești și străine despre ce anume s-a întâmplat la Brașov cu doi ani în urmă.”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

DIN ARHIVA MINISTERULUI

DE EXTERNE

Petăr Mladenov, ales președinte al Consiliului de Stat în Bulgaria

Nota Ambasadei României la Sofia
Către Ministerul Afacerilor Externe

Tovarășului ministru Ion Stoian,
Plenara CC al PCB, de azi, a hotărât următoarele:

Recomandarea către Adunarea Populară, care are loc la 17 noiembrie, ca Petăr Mladenov să fie ales președinte al Consiliului de Stat.

Au fost eliberați din Biroul Politic, Secretariat și din CC al PCB următorii: Grișa Filipov, Milko Balev și Dimităr Stoianov. Au fost eliberați dintre membrii spleanți ai Biroului Politic și din CC al PCB: Petko Dancev – viceprim-ministru al guvernului și Stoian Ovciarov – ministru Economiei și Planificării.

Au fost eliberați din funcțiile de secretari ai CC al PCB: Vasil Tanov și Emil Hristov. Au fost excluși din CC al PCB: Vladimir Jivkov – șeful Secției Cultură la CC al PCB, Nicola Ștefanov – secretar personal al lui Todor Jivkov, Hristo Maleev – secretar al Comisiei pentru politică externă a CC al PCB.

Au fost reprimiți în Comitetul central: Stoian Mihailov și Svetlin Rusev, excluși în iulie 1988.

Au fost aleși membri ai Biroului Politic și secretari ai CC al PCB: Andrei Lukanov, Nacio Popazov – președintele Comisiei de revizie și președinte al Asociației de Prietenie Bulgaro-Sovietică. Ei au fost recomandați pentru a fi aleși membri ai Consiliului de Stat.

Au mai fost aleși membri plini ai Biroului Politic: Minciov Iovcev – prim-secretar la Regiunea Haskovo și Pantelei Paciov – prim-secretar la Regiunea Plovdiv.

Jordan Iotov a fost eliberat din funcția de secretar al CC al PCB, rămânând numai membru al Biroului Politic.

Ca membri supleanți ai Biroului Politic au fost aleși: Dimităr Stanișev – secretar al CC, și Ioon Stanev – șef de brigadă la Combinatul Metalurgic de lângă Sofia. Secretar al CC al PCB a fost ales Prodan Stoianov – șeful Cămarilor CC.

Plenara a completat cu noi membri Comitetul Central.

A fost examinată reorganizarea Consiliului de Miniștri și propunerile de noi membri ai guvernului.

Vasile Pungan
Document din volumul:
„1989 – Principiul dominului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene”, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Rețegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 299-320

SALUTĂRI DIN... PUCIOASA!

Ilustrată tipărită de Editura Deceț și difuzată de Poșta Română

Sportive

ORIZONTAL: 1) Competiții sportive oficiale. 2) Aproxim un lot! – Indicație pe cronometru – Joc amical (abr. uz.). 3) Categorie la box – A trimite mingea spre poartă. 4) Tei! – Greutate fără ambalaj. 5) Magazin bucureștean – A fixa teimeiric. 6) Accesoriu sanitar pentru primul ajutor pe terenul sportiv – Țară asiatică. 7) Acesta (reg.) – între arborii! – În cartel! 8) Catelei! – Alint pentru jucătorii favoriți. 9) Din nou – A compacta. 10) Jucător de aceeași valoare cu adversarul – Dornic de victorie (fig.)

VERTICAL: 1) Întrecere sportivă. 2) Avantaj pe teren – Primul câmpion mondial din istoria boxului românesc (Francisc). 3) Pornirea într-o competiție sportivă – Record absolut (abr. uz.). 4) Araci mici (reg.). 5) Întreprindere de reparații auto (siglă) – Protejat de lovitură adversarului. 6) Oca! – Pronume – Stil de înnot! 7) Inteceri bine organizate. 8) Aport al antrenorului sportiv – Intins. 9) Sondare a capacității adversarului. 10) Desfășurat.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Dicționar: OVE, ULL Informația Bucureștiului, 1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Centrul de Organizare și calcul București încadrează de urgență, în condițiile Legii 12/1971, traducători limba rusă, analiști, programatori, sudor policalificat ctg. 3-4, paznic. Unitatea de mecanizare, transport și construcții forestiere Militari, cu sediul în Bd. Preciziei nr.40 A, Sector 6, încadrează pentru Secția Chitila următoarele categorii de personal: buldozeriști pentru lucrări silvice în jud. Ialomița, mecanici utilaj, lăcătuși mecanici, electrician auto, vulcanizatori, sudor oxiacetic și electric. Încadrarea se va face cu respectarea condițiilor Legii 12/1971.

Vând apartament două camere, comandate, etaj 7, Ștefan Cel Mare 228. Combină muzicală Akay completă, mașină spălat program, bicicletă Pegas, bob-sânșiu, diverse obiecte casnice.

Convenabil bibliotecă, planșetă 2 A0 rabatabilă 90°, trusa compas, lampă gaz birou, costum bărbătesc 54, pene struț.

Casetofon Electromos 3 motoare, servicii masă porțelan deosebit.

Lămpi televizor Temp 6, căciulă, guler marmotă, rochii seară, ghete damă.

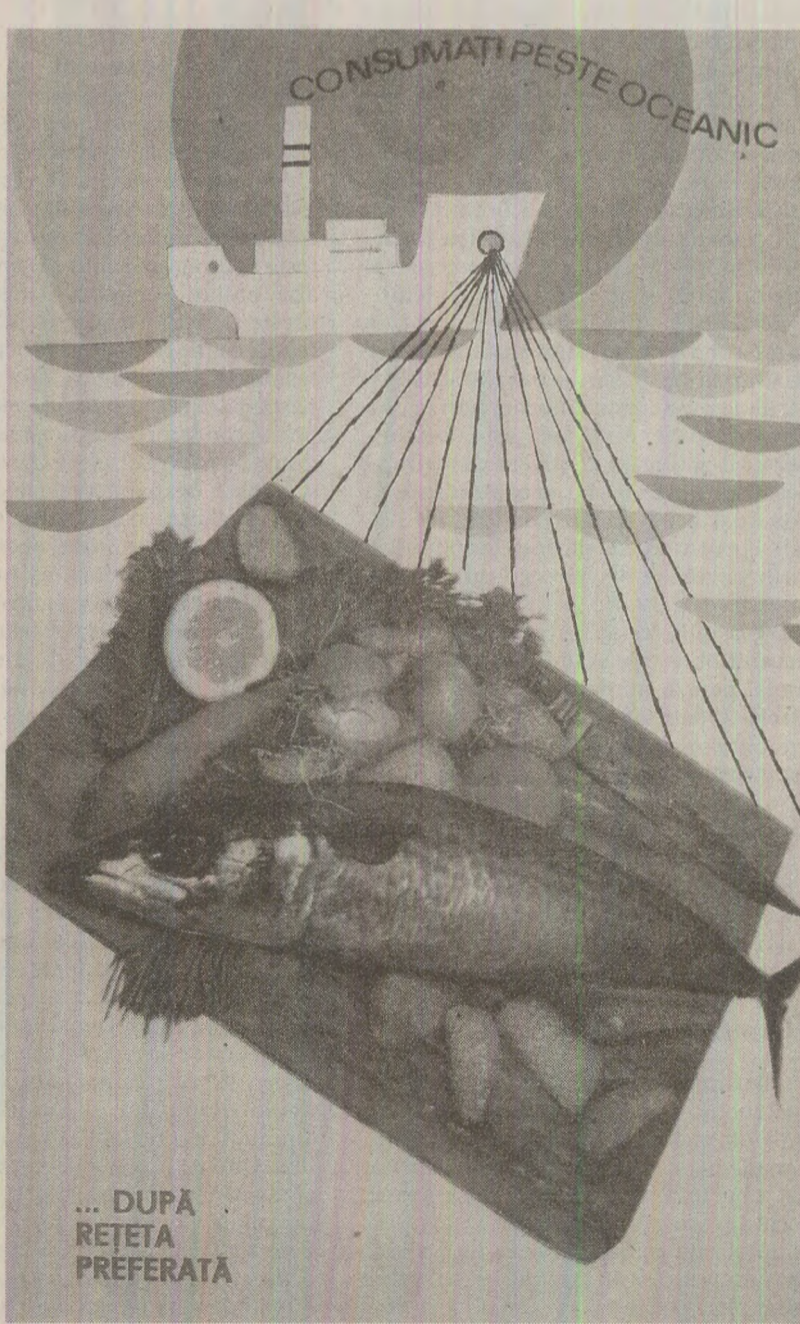
Vând sufragerie palisandru, combină Sanyo, televizor Diamant, oglindă cristalină.

Fototape, aparat ras Philips, fotoaparatur Premier, televizor Opera, pantofii damă, rochii ocazie, farduri.

VĂNZĂRI

Vând mașină tras lână în bună stare. Com. Vișina, sat Broșteni Deal.

amintiri

... DUPA REȚETA PREFERATA

Solidaritate internațională de 15 noiembrie

Cu prilejul aniversării a doi ani de la revolta muncitorilor brașoveni, reprezentanții românilor din exil, dar și mișcări pro-democratice din toată lumea au organizat mitinguri și acțiuni de solidarizare cu poporul român, în întreaga lume. Redăm din arhiva Radio Europa Liberă relatări pe scurt ale acestor manifestări.

„Astăzi au avut loc demonstrații în fața ambasadelor române din Moscova, Budapesta, Berlinul de Est pentru a protesta față de politica statului român și a președintelui Nicolae Ceaușescu.

Mulțimea cea mai numeroasă se pare că s-a adunat la Budapesta, unde sute de oameni au demonstrat cu pancarte care cereau sfârșitul dictaturii și libertatea de exprimare și libertatea presei în România. În Berlinul de Est, The Associated Press a menționat că 200 de oameni au marșăluit până la Ambasada României purtând pancarte ce denunțau stalinismul.

La Moscova, potrivit agenției de știri Reuters, zeci de demonstrații s-au adunat în fața ambasadelor române purtând pancarte anti-Ceaușescu. Reuters anunță că Poliția a arestat zece oameni și i-a împrăștiat pe ceilalți.

Mai multe demonstrații au avut loc cu prilejul celei de-a doua aniversări a protestului muncitorilor români din orașul Brașov. Cu acel prilej, muncitorii români au cerut mai multă hrană și sfârșitul dictaturii.

Reuters despre demonstrațiile din Potsdam

Guvernul român a fost și ținta unei demonstrații organizate de 300 de germani estici la Potsdam. Ei s-au adunat în fața ambasadelor române purtând pancarte care cereau libertate pentru poporul român și unde au dat citire unei rezoluții ce denunță abuzurile față de drepturile omului și austeritatea draconică a regimului economic de la București.

Organizatorii s-au opus ca partidul comunist est-german să trimită o delegație la cel de-al XIV-lea congres al Partidului Comunist Român.

Bonn

Organizațiile românilor din exil spun că vor avea loc demonstrații în 60 de orașe de pe tot globul începând de astăzi până duminică, pentru a protesta față de situația politică de drepturi omului din România. Organizații au declarat la o conferință de presă ținută la Bonn că demonstrațiile marchează cea de-a doua aniversare a revoltei de la Brașov. Ei au spus că protestul din Bonn va avea loc sâmbătă.

Berlin

Aproximativ 200 de est-germani, încurajați de progresul democrației în propria lor țară, au început o acțiune de protest, miercuri, în fața ambasadelor române, pentru a denunța conducerea de la București drept stalinistă și represivă. Demonstrația a fost organizată de susținători ai scriitorilor români exilați, pentru a face presiuni asupra lui Nicolae Ceaușescu, cel mai rigid lider est-european.

Cu doar două luni în urmă, est-germanii înșiși s-au confruntat cu ciocniri violente cu Poliția pentru că au luat parte la proteste neautorizate. Dar națiunea a fost cuprinsă de o furtună de reforme și de schimbări democratice, încă din 18 octombrie, când Egon Krenz a fost numit ca succesor al liderului înlăturat, Erich Honecker. Sute de mii de demonstrații au marșăluit săptămânal prin Leipzig pentru a cere continuarea reformei și alegeri libere.

Cu prilejul protestului față de Ceaușescu, grupul a marșăluit de la Biserica Ghetsemani până la Ambasada Română cu pancarte pe care scria «Jos stalinismul».

Budapesta

Câteva sute de oameni, cu torțe, au stat de veghe, în tăcere, în jurul ambasadelor române cufundate într-un întuneric total, în seara de miercuri, pentru a comemora demonstrația suprimată prin violență a muncitorilor nemulțumiți, de acum doi ani, din România. Demonstrația a avut loc în Brașov, cel de-al doilea oraș ca mărime din țară, la 15 noiembrie 1987, și a numărat 10.000 de participanți care au cerut salarii mai mari,

hrană, o viață mai bună și mai multă libertate.

Poliția a făcut un cordon la intrarea în ambasadă, dar nu au avut loc incidente.

După ce s-au întâlnit într-un parc din apropiere, demonstrații au marșăluit spre ambasadă strigând: «Libertate pentru România», «Libertate pentru Transilvania».

Reprezentanții ai comitetului de la 15 noiembrie, un grup de cetățeni români care au fugit în Ungaria, au încercat să facă să ajungă în ambasadă o petiție, dar eforturile lor au eșuat. Organizatorii au anunțat că vor trimite petiția prin poștă. Potrivit agenției naționale de știri MTI, cinci activiști ai Mișcării Democratice pentru o Românie liberă au declarat o grevă a foamei la ora 7:30 și intenționează să o continue timp de opt zile în semn de protest față de dictatura lui Ceaușescu și față de plănuita realegere a secretarului general al Partidului Comunist Român.

Pentru a susține demonstrația, Tinerii Democratii Federali au organizat o campanie națională în cadrul căreia s-au aprins lumânări. Lumânările au ars în mai multe locuri din Budapesta și în peste 20 de orașe din țară, la ora 6 după-amiaza în memoria victimelor de la Brașov și în spirit de solidaritate cu cei care trăiesc în România.” Numeroase scrisori de sprijin adresate românilor au ajuns pe adresa postului Europa Liberă, în preajma zilei de 15 noiembrie 1989.

„Fraților!

După o zi de post și rugăciune, cu gândul și cu inima la Țară, ne-am adunat aici să spunem o rugăciune împreună, pentru Doina Cornea, curajoasa profesoară, iluminată luptătoare pentru respectarea drepturilor omului, care, la 11 noiembrie, a intrat în greva foamei, în semn de solidaritate cu scriitorul iesean Dan Petrescu, arestat recent de Securitatea ceaușistă, și în semn de omagiu adus victimelor spontanei revolte a muncitorilor brașoveni din 15 noiembrie 1987.

În această zi de 15 noiembrie, devenită zi a demnității noastre naționale, de la Paris la Sydney, de la New York la Londra și München, românii liberi și prietenii lor îl imploră pe Bu-

nul Dumnezeu, ca vânt al libertății ce surpă în Europa de Est stranii vestigii ale trecutului, care dărâmă zidul rușinii și înlătură sârmele ghimpate, acest vânt inviorător, să se abată și asupra României, punând capăt unei ierni politice dintre cele mai năprasnice, ce s-au abatut vreedată asupra Carpaților.

Asunat ora istorică a Europei! Suntem încredințați că acest semnal va fi auzit și inteligent interpretat și la NOI! Suntem încredințați că fără violență, dar cu multă hotărâre, românii se vor manifesta neîntârziat, intrând în hora marilor și eliberatoarelor reforme.

15 noiembrie
Ion Cicală
Liga pentru drepturile omului a exilaților români din Germania, München”

O altă scrisoare a ajuns la München, tocmai din Australia:

„Biserica Ortodoxă Liberă din Melbourne, Australia, se alătură acțiunilor de susținere a luptei pentru democrație și libertate din România. Suntem alături de întreaga națiune română, greu încercată sub un dictator satanic, sub care prestigiul României pe plan internațional a fost grav compromis. Cu respect pentru cei care au avut curajul de a demonstra în Brașov și pentru cei care au avut curajul să-și exprime opiniile în țară, Biserica Română Liberă din Melbourne Australia cinstește această zi de 15 noiembrie ca un eveniment istoric de mare importanță.

În fiecare duminică ne rugăm pentru salvarea națiunii, oprirea dărâării satelor, bisericilor și cimitirelor. Rugăm Clerul Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu Întâistătătorul ei să se alăture la salvarea poporului în suferință așa cum alte biserici au făcut-o ca și în cazul Poloniei. Să aibă curajul de a fi la înălțimea slujirii misiunilor creștine în ceasul al XII-lea.

Preotul Nicolae Iugoș de la Biserica Ortodoxă Română Liberă din Melbourne, Australia”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

vremea

Vremea a fost în general închisă. Cerul a fost mai mult acoperit. Au căzut puține slabe și burnițe în prima zi, apoi, pe arii relativ extinse, au căzut precipitații, în majoritatea regiunilor, aceasta a fost sub formă de ploaie, iar la munte și în zona deluroasă și sub formă de lapoviță și ninsoare.

Vântul a prezentat unele intensificări din nord, indeosebi la munte, în a doua parte a intervalului. Temperaturile minime au fost cuprinse între -2 și +6 grade, iar maximele, între 2 și 10 grade. A fost ceață în prima parte a intervalului. În București, vremea a fost în general închisă, cu cerul mai mult acoperit. Temperaturile minime au fost cuprinse între 2 și 5 grade, cele maxime – între 6 și 9 grade.

tv 16 noiembrie 1989

19:00 Telegazeta
19:25 În dezbateri: Tezede, ideile, orientările din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a CC al PCR. Școala și menirea sa de educator comunist
Redactor Anca Anastasiu
19:45 În întâmpinarea marelui forum comunist
Valori create de popor pentru popor
20:05 Sfatul comunist al țării. Cântec patriotice, revoluționare
20:15 În dezbateri. Documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român
Cria față de conservarea și dezvoltarea potențialului productiv al pământului – baza înfăptuirii obiectivelor noii revoluții agrare. Redactor Emanoil Iosopescu
20:30 Film artistic. Mireasma ploilor târzii.
Producție a Casei de Filme Unu. Cu: Colea Răutu, Maria Ploae, Ion Lupu, Florin Zamfirescu, Virgil Andreescu, Ernest Maftei, Boris Petroff, Mircea Belu, Stelian Stancu
Scenariu George Anania, Romulus Bărbulescu
Regia Mircea Moldovan
21:50 Telegazeta
22:00 Închiderea programului